

Instytut
Wschodniej Flanki

Powszechna Służba Państwowa jako element systemu odporności państwa

*Koncepcja budowy rezerw osobowych
na rzecz bezpieczeństwa RP*

dr Piotr Woyke
Warszawa, 18.02.2026

Punkt wyjścia

- **Odporność to zdolność funkcjonowania całego państwa i społeczeństwa w warunkach kryzysowych.**
- **Państwo warunkach wojny lub długotrwałego kryzysu potrzebuje dobrze wyszkolonych rezerw kadrowych – przede wszystkim na rzecz sił zbrojnych, ale również obrony cywilnej, służby zdrowia, pożarnictwa czy utrzymania ciągłości kluczowych procesów.**
- Powyższą tezę potwierdziły w ostatniej dekadzie m.in.:
 - wojna na Ukrainie – niespełna 1 mln obywateli zmobilizowanych na potrzeby samych sił zbrojnych, ok. 900-950 tys. osób wyłączonych ze służby wojskowej z uwagi skierowanie do innych zadań;
 - operacja Izraela w Strefie Gazy w 2023 r. – ok. 360 tys. rezerwistów zmobilizowanych do służby wojskowej, ok. 18 tys. osób pełniących służbę zastępczą;
 - przywrócenie lub zmiana zasad służby poborowej w ciągu minionej dekady m.in. przez Litwę, Łotwę, Szwecję czy Norwegię – państwa dzielące naszą perspektywę wobec Rosji.

Potrzeby obronne RP – układ militarny

- Wzrost liczebny Sił Zbrojnych RP po 2015 r. opierał się w przeważającej mierze na żołnierzach kontraktowych lub ochotnikach zgłaszających się do WOT. Według wyliczeń MON w 2025 r. etaty żołnierzy zawodowych (150 tys.) i TSW (44 tys.) stanowiły ponad 80% ogólnej liczby etatów w ramach Sił Zbrojnych RP.
- Liczby żołnierzy rezerwy w tym samym roku wynosiła ok. 300 tys. osób, zaś wojsko nie ujawnia ogólnych danych statystycznych o ich wieku. Istnieją jednak podstawy aby przypuszczać, że średni wiek rezerw rośnie w szybkim tempie z uwagi na:
 - zawieszoną służbę poborową;
 - ograniczone zdolności szkoleniowe SZ RP (maks. 20-30 tys. osób składających przysięgę rocznie).

Potrzeby obronne RP – układ pozamilitarny

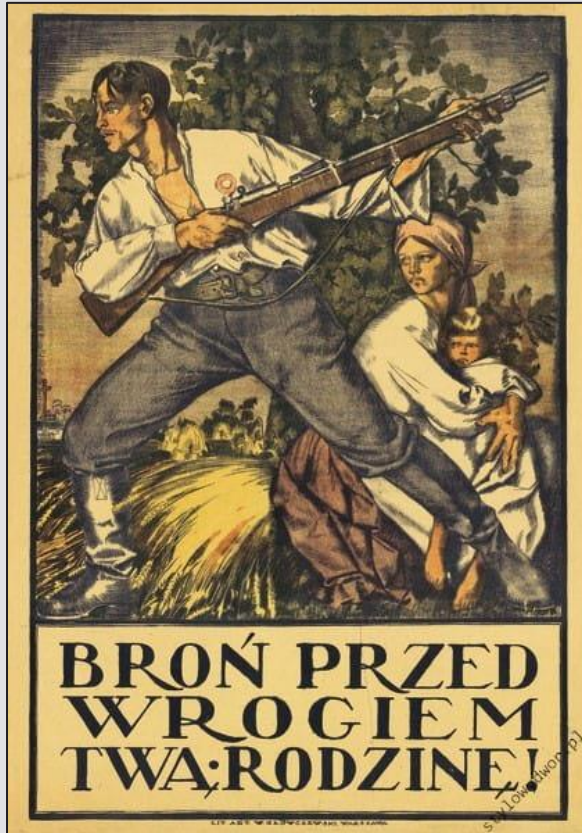
- Z uwagi na brak służby poborowej nie istnieje obecnie służba zastępcza. Rada Ministrów nie jest zobowiązana do szacowania oraz publikowania danych o potrzebach kadrowych układu pozamilitarnego na czas kryzysu i wojny.
- Liczba wakatów w wybranych służbach niewojskowych w czasie pokoju i w stosunku do bieżących planów zatrudnienia (2025 r.):
 - Policja: ok. 10 tys.
 - Państwowa Straż Pożarna: 1,3 tys.
 - Straż Graniczna: 0,25 tys.
- Brak szacunków dot. potrzeb personalnych obrony cywilnej, służby zdrowia czy systemu elektroenergetycznego i paliwowego w czasie kryzysu i wojny. W konsekwencji: brak danych o realnych potrzebach w zakresie przydziałów mobilizacyjnych.

Rozwiązanie: Powszechna Służba Państwowa (PSP)

- W czerwcu 2025 r. Instytut Wschodniej Flanki i Instytut Sobieskiego opublikowały raport, w którym zaprezentowały koncepcję Powszechnej Służby Państwowej (PSP) – reformy systemu budowy rezerw osobowych na rzecz bezpieczeństwa RP.
- Koncepcja odpowiada zarówno na potrzeby kadrowe układu militarnego, jak i pozamilitarnego. W prace nad raportem zaangażowani byli m.in. eksperci z doświadczeniem służby w SZ RP (w tym WOT) czy analiz uwarunkowań demograficznych.
- Podstawą idei PSP jest:
 - 3-miesięczne obowiązkowe szkolenie dla absolwentów szkół średnich;
 - możliwość wyboru pożądanej ścieżki służby: wojskowej, obrony cywilnej, medycznej/opiekuńczej, ratowniczo-gaśniczej lub wsparcia kluczowych dla państwa procesów;
 - szeroki katalog ułatwień i zachęt dla osób podejmujących służbę;
 - pełną cyfryzację procesów rekrutacyjnych, administracyjnych i relacji obywatel-państwo poprzez aplikację mObywatel.

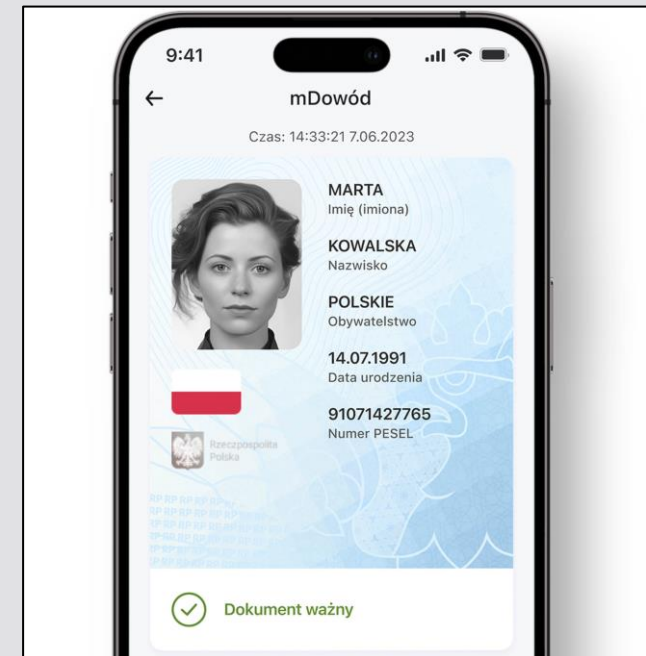
Uzasadnienie koncepcji PSP

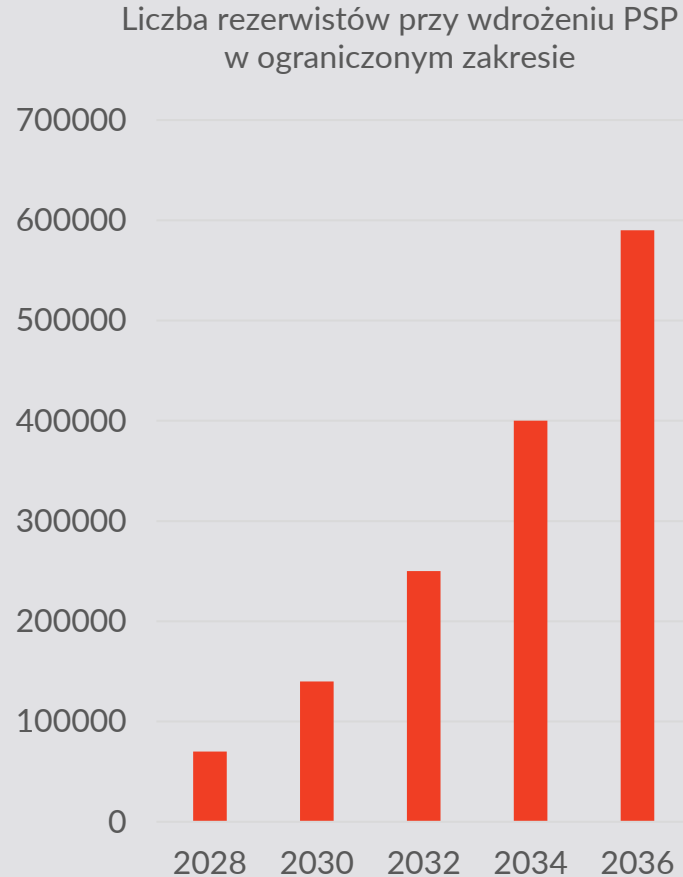
- Konieczność przywrócenia obowiązkowego szkolenia obronnego z uwagi na szybkie starzenie się rezerw osobowych Sił Zbrojnych RP i potrzeby współczesnego pola walki (m.in. wysoka intensywność działań, konieczność częstszej rotacji pododdziałów).
- Erozja i konieczność przywrócenia wartości wspólnotowych w zakresie zobowiązań Obywatela wobec bezpieczeństwa Wspólnoty Narodowej.
- Negatywne uwarunkowania demograficzne i konieczność zintegrowanego zarządzania kadrami na rzecz bezpieczeństwa RP przy użyciu technologii cyfrowych.
- Wykorzystanie pozytywnych doświadczeń z budowy WOT, Legii Akademickiej czy WOC.
- Konieczność odbudowy kadrowej układu pozamilitarnego na czas kryzysu i wojny oraz rozgraniczenia z rezerwami osobowymi SZ RP.

Główne założenia koncepcji PSP cz. 1

- Jednolity, ponadresortowy system zarządzania danymi osobowymi oraz informacjami o kwalifikacjach obywatela istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa. Wykorzystanie systemu mObywatel.
- Utworzenie stałej jednostki organizacyjnej z udziałem przedstawicieli wszystkich właściwych podmiotów szkolących, odpowiedzialnej m.in. za określanie bieżących potrzeb osobowych, programów szkolenia czy komunikację.
- Rozbudowa liczebna SZ RP jako jeden z priorytetów rozwojowych i budżetowych. Przygotowanie infrastruktury i kadr w ramach wszystkich ścieżek PSP, uwzględniających praktyczny wymiar szkolenia, wysokiej jakości sprzęt i sprawny przebieg procesów administracyjnych. Przygotowanie WCR pod kątem systemu ponadresortowego.

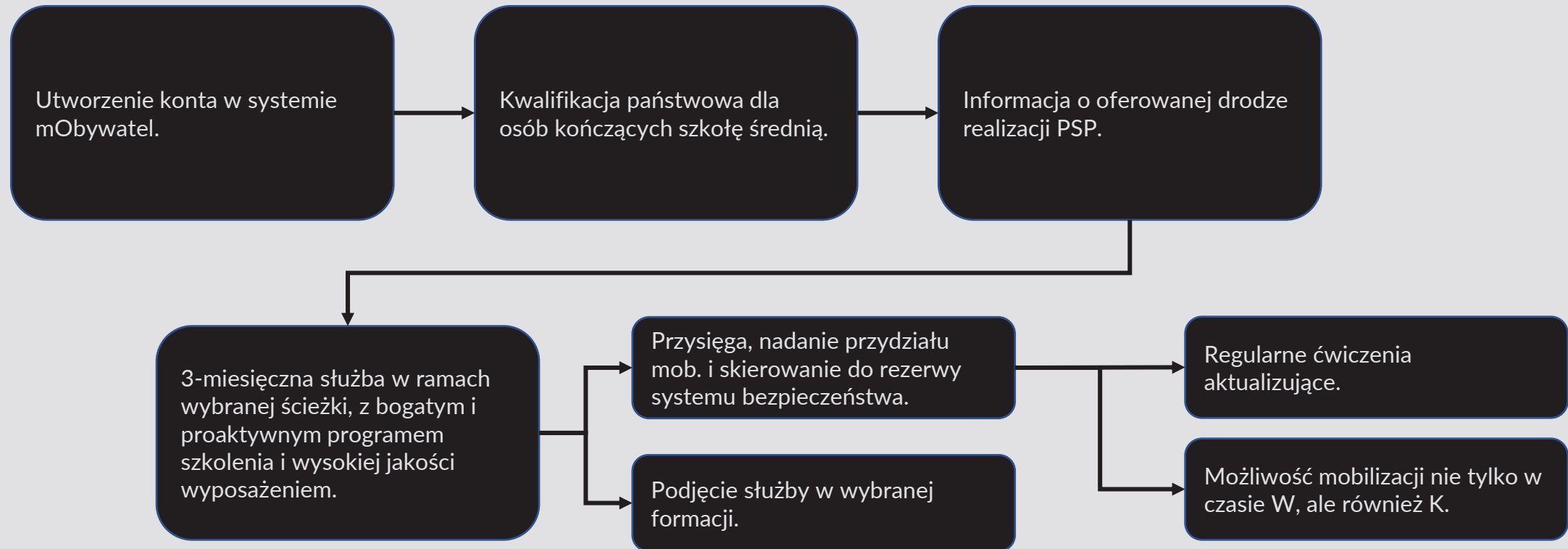

Główne założenia koncepcji PSP cz. 2

- Szeroki katalog zachęt do podejmowania służby w ramach PSP, np. możliwość pozyskania uprawnień do kierowania pojazdami, operowania maszynami specjalistycznymi czy dronami, dodatkowe punkty przy rekrutacji na studia, do formacji mundurowych, urzędów państwowych czy spółek Skarbu Państwa. Budowa systemu certyfikacji umiejętności w oparciu o dane potwierdzone w systemie mObywatel.
- Określenie na poziomie ustawy wieloletnich planów w zakresie potencjału szkoleniowego systemu PSP i jego sukcesywnego zwiększania – od poziomu 20 tys. osób w pierwszym, pilotażowym roku, z założeniem zwiększania zdolności systemu o 10-15 tys. osób rocznie, aż do poziomu 80-100 tys. osób rocznie.
- Pozwoliłoby to na wyszkolenie w ciągu dekady między 400-750 tys. rezerwistów, w zależności od szczegółowych planów rozwojowych PSP, liczby osób, które zdecydowałyby się na służbę kontraktową w wybranych formacjach itp.

Ścieżka angażowania Obywatela w PSP

Instytut Wschodniej Flanki

www.wschodniaflanka.pl

kontakt@wschodniaflanka.pl

dr Piotr Woyke

piotr.woyke@wschodniaflanka.pl